

**Aquest és un escrit d'interpretació personal d'un Maçó a dia d'avui
(per ampliar la informació a persones interesades)**

BREUS REFLEXIONS SORGIDES ARREL DE LA RECENT HISTÒRIA DE LA MAÇONERÍA A CASA NOSTRA

La maçonería: un camí de doble via, el personal i el social.-

Una característica a tenir present quan ens referim a la maçoneria, i que la fa diferent de la resta d'associacions humanes o si més no de la major part d'elles, es que es basa i manté una tradició iniciàtica, diríem que més enllà de la vessant de portes enfora o exotèrica, hi ha una vessant de portes endins o esotèrica.

A través dels temps i dels llocs el pes de cada una de ambdues vessants ha estat dispar. Si be es cert que tan els ritus iniciàtics com la simbologia utilitzada, amb variacions que no alteren fonamentalment ni el seu significat ni el seu propòsit, han estat presents des de abans de la fundació de la primera Gran Lògia a Anglaterra un 24 de Juny de 1717, també es cert que sovint maçons de diversos indrets i èpoques han vist aquestes formes ritualístiques i simbòliques no tan com una porta i un camí de saviesa i perfeccionament espiritual en una via esotèrica, iniciàtica, feta per l'ull de l'esperit, transcendent i d'aplicació necessàriament personal; sinó més aviat com a una litúrgia que cal mantenir, tant per respecte a la tradició, com per l'exaltació que fan de virtuts morals i cíviques en una via exotèrica, filosòfica, feta per l'ull de la raó, immanent i d'aplicació fonamentalment social.

Cal dir que la maçoneria universal es ensems ambdues vessants sense excloure'n cap de les dues, més aviat intenta harmonitzar-les de forma tal que l'una no ofegui a l'altra.

Harmonitzar es quelcom més que fer compatible, doncs en aquesta darrera la dualitat es manté en tant que en l'harmonització la dualitat s'esvaeix, en aquest sentit algunes de les dualitats que cal superar son:

Persona – societat, Trascendència – immanència, Esperit – raó,
Llibertat – justícia, Sagrat – secular, Teoria – praxi, entre d'altres

Perquè s'ataca a la FM?, D'on venen els atacs?

Acotarem l'història recent als 5 decennis immediatament anteriors a 1939, any que finalitza la guerra civil, deixant de banda als anys de dictadura, doncs en aquella època tots sabem de quina manera es va silenciar als maçons, no només fent-los guardar silenci sinó assassinant-los.

La majoria dels maçons d'aquella època, estaven sobretot preocupats per problemes socials en general i era notori el seu interès per temes d'ensenyament en el doble aspecte de gratuïtat i laïcisme. No cal massa agudeses per adonar-se que en una societat amb una minsa classe mitja, i una nombrosa classe baixa formada fonamentalment per obrers i camperols, el punt esmentat del ensenyament ja era suficient per produir enfrontaments amb governs conservadors i també amb l'església catòlica pel que fa al laïcisme.

Es veritat que durant aquests anys es poden trobar en alguns mitjans de comunicació d'esquerra atacs contra els maçons acusant-los d'estar vinculats amb la burgesia i amb les classes socials més altes. Ensenms els mitjans portaveus dels grups més conservadors, acusen a la FM de subvertir els valors tradicionals de la dreta, i fins i tot d'immoralitat; això però no hauria de estranyar-nos doncs la maçoneria ja està avesada a rebre arreu, atacs de moltes i diverses procedències.

Aquests atacs poden fer pensar fins i tot a una ment ben intencionada però poc informada, que alguna raó deu haver-hi quan des de molt diversos fronts se l'ataca. Un estudi més detingut de la naturalesa dels atacs mostrarà que sovint se l'ataca d'una cosa i de la seva contrària, la qual cosa demostra la inconsistència dels arguments, però per sobre tot allò que fa més qüestionable o sospitosa la bondat de la crítica són els orígens d'aquestes crítiques, doncs gairebé sempre estan vinculades al poder, sia polític sia religiós.

Podríem ara qüestionar-nos: es que la Maçoneria aspira o es una opció de poder? La resposta a aquesta qüestió es decididament no. Fins i tot podria afirmar-se que ni tan sols aspira al menys d'una forma directe a la transformació de la societat, aspira això sí, a l'autèntica transformació del ésser humà, alleugerant-lo de prejudicis, inculcant-li un esperit obert, augmentat la seva raó crítica, i com a conseqüència del treball que la maçoneria invita a fer al maçó sobre sí mateix i sobre el seu entorn, al millorament de la humanitat sencera.

Així doncs el poder establert sia de la naturalesa que sia, malfia de la institució maçònica no tant per que la veu com una possible rival directe sinó per que transforma i emancipa al destinatari del seu poder. És de justícia precisar que el mateix els hi succeeix a altres institucions i personatges d'una certa rellevància quan tenen propòsits semblants. Els casos de Sócrates, Jesús de Nazaret, i els primers cristians son paradigmàtics.

Qui ostenta el poder veu el perill de veure alterada la seva vida o status en cas de perdre'l i això explica el perquè el poder no sol ser un mitjà al servei de la societat i del home com caldria que fos, sinó que sovint esdevé un fi en si mateix que te tendència a perpetuar-se. En aquest sentit, la seva estratègia consisteix en retardar sinó impedir el progrés humà mitjançant la despolitització del poble i l'anorreament de la raó, doncs és més fàcil conduir súbdits indiferents, dòcils o ofuscats que crítics, i al mantenir-los en la ignorància dels problemes que els envolten, no sorgeixen conflictes però no s'origina cap progrés, i en aquest estat de coses el poder s'autojustifica. Cal no oblidar que devem el progrés als descontents. Tenia doncs raó Albert Einstein quan afirmava: "La temptativa de combinar saviesa y poder ha tingut èxit rares vegades, i quan l'ha tingut ha estat per molt poc temps". Així, una institució com la FM que estimula el lliure pensament, necessàriament es crea enemics en el poder.

Que vol dir "estar polititzat"?

Tornant als maçons del segle passat, dels que abans afirmàvem que estaven sobretot preocupats per el problemes socials, se els ha retret i se els retreu que estaven *excessivament polititzats*. En aquest punt caldria d'aturar-nos per tal de desvelar el significat que te i el compromís que comporta estar polititzat.

L'home corrent no polititzat, no transcendeix en general dels interessos de la seva vida privada, es conforma en ser actor directe en el seu treball, en la seva família i en els grups primaris en els que es mou. La seva visió i el seu coneixement de la societat com una estructura global en la que està immers, es desconeguda per a ell. Si aquesta ignorància es deguda a un estalvi de pensar, a un alliberament en el obrar, a evitar tenir que decidir i que l'exhaureix-hi de responsabilitzar-lo a fi de poder donar sempre la culpa a l'altre del que succeeix i li succeeix, aleshores aquesta ignorància es culpable.

L'home polititzat pren consciència tan del problemes interns del home com dels externs de la seva societat i de la interrelació d'ambdós, així, per tal de

1 2 6
H A R M O N I A

cercar les solucions al seu parer més adients, sosté un interès viu i sostingut per tot el que succeeix al seu entorn, tracte de desemascarar als *fabricants de consens*, *generadors de desinformació* i altres manipuladors al servei del poder, i manté en tot moment una actitud honesta de compartir tant en pensament com en acció les necessitats de les majories, la qual cosa significa que no pot tenir interessos establerts de vell antuvi, que el beneficiïn personalment en detriment dels altres.

Cal pensar que l'activitat política no es redueix a la simple elecció de mitjans per a el bé comú, doncs això es una tècnica i per tant per portar els afers públics en tindríem prou amb tecnòcrates i buròcrates. Aquesta tasca que es útil i necessària, sovint es prou enrevessada que escapa a la comprensió de la majoria, per tant en aquest àmbit si que es prudent disposar el grau necessari de confiança en aquells que en son responsables. La primordial tasca de l'activitat política es la recerca i l'anàlisi del mateix bé comú del qual n'assumeix la responsabilitat i això a diferència de l'anterior no és una tècnica sinó més be un art. En aquest àmbit tothom te quelcom a dir, i a més te l'obligació moral de participar-hi i no es gens prudent disposar tota la confiança en aquells que en son responsables, doncs així defugiríem de la nostra responsabilitat de ciutadans, de la qual cosa en bona mesura en som deutors de la FM

Vistes així les coses, com podríem criticar a aquells avantpassats maçons?, que lluitaven contra el sectarisme en política i s'interessaven per els afers públics, contra el dogmatisme en religió i mantenien un esperit religiós, contra la ignorància tot propugnant un nou sistema d'ensenyament gratuït i laic, i contra la injustícia allà on es trobés.

Es cert que aparentment la divisa maçònica i també de la revolució francesa **igualtat, llibertat i fraternitat**, externa i social, potser pesava més en ells que **saviesa, força i bellesa**, interna i personal. S'ha dit però aparentment doncs sense l'enteniment, la voluntat i el sentiment de que es fornien en el interior dels seus temples de ben segur que no haurien pogut impulsar amb la mateixa intensitat el desenvolupament social en molts i diversos àmbits, del qual la humanitat avui encara n'és deutora.

Quina és la responsabilitat de la maçoneria avui?

Ara es el moment de qüestionar-nos: Quina és la responsabilitat que assolixen els maçons d'avui arreu del món, davant d'aquells seus avantpassats que

acompliren justa i perfectament i sovint heroicament llurs treballs? Tenen avui quelcom a dir o quelcom a fer en un món incert i complexa com l'actual?.

Abans de respondre veiem alguns dels desafiaments que els nous temps plantegen:

- Increment espectacular de les comunicacions i com a conseqüència tan de la informació com de la desinformació
- Una globalització amb les seves llums i ombres sobretot pel que fa al colonialisme cultural
- Predomini en tots els àmbits de la quantitat sobre la qualitat i de la raó sobre el esperit
- Alarmant increment de posicions fonamentalistas i no exclusivament en l'àmbit religiós sinó també en l'àmbit polític i econòmic.
- Una nova idolatria no solament referida al poder i als diners, sinó a la fama i com a resultat tenir com referències personatges mediocres mancats de tot valor moral i ètic, donant una preeminència absoluta a la fama sobre el mèrit.
- Cada vegada més perfecció en els mitjans al mateix temps que major obscuritat en els fins, amb el perill que els mitjans esdevinguin fins en sí mateixos.

El que ens cal fer avui els maçons de tot el món, d'Espanya, i de Catalunya, és en primer lloc continuar la tasca dels nostres avantpassats afinant en un mateix l'enteniment, la voluntat i el sentiment; promovent arreu la tolerància, l'educació, i la virtut; combatre la ignorància, la prepotència i la hipocresia allà a on es trobin a fi de ser mereixedors de tenir hereus que continuïn l'art reial; en segon lloc percebre correctament els profunds i ràpids canvis que es produeixen en el sí de la nostra societat per tal de encertar tant en les respostes com en les actituds individuals que els esmentats canvis demanen. En les respostes però, caldrà desfer la preeminència que avui s'atorga a la praxi per damunt dels valors, a la de la quantitat sobre la qualitat, al curt termini sobre el llarg termini, i en definitiva al *príncep de Maquiavel* sobre el *príncep de Erasmus*, ambdós llibres escrits durant els primers anys del segle XVI, el segon considerat com a exemple pur de política idealista, en tant que el primer es encara avui pres com a exemple insuperat de política realista,.

Està prohibit discutir sobre política o sobre religió?

Caldria desfer un malentès: aquell que diu que dintre de la maçoneria està prohibit de discutir sobre política o sobre religió. Això es cert si l'acció que portem a terme es una discussió en la que el fi es derrotar al nostre interlocutor al qui veiem com a contrincant i no com un diàleg en la que la fi es enriquir-nos mútuament tot veien al nostre interlocutor com un soci en la ineludible tasca de despertar les nostres potencialitats sovint adormides. Doncs allò que cal per exercitar-se en el coneixement, en la conversa hi es present, tant pel que fa a l'acceptació de propostes que ens venen directament del nostre interlocutor, com de la generació pròpia de noves idees les quals mai haguessin sorgit sense haver sostingut llargues converses amb d'altres. Com molt bé diu el jesuïta Eusebi Colomer: "L'home no és pot realitzar com a monòleg, sinó únicament com a diàleg". Es cert però que al parlar tan de política com de religió, sovint es deriva cap a postures enfrontades, això passa per que normalment és més fàcil veure les dues vessants d'un problema quan ni la butxaca ni els prejudicis hi estan involucrats, i precisament son aquests àmbits (el polític i el religiós) els mes prenyats de prejudicis. Les opinions basades en prejudicis son les més virulentament defensades i per tant és impossible de refutar-les. Esmenant altre vegada a Albert Einstein: "És mes fàcil destruir un àtom que un prejudici". El diàleg, la conversa enriquidora desapareix quan en parlar ho fem dogmàticament tot pensant que la nostra es l'única veritat. Així doncs el que la maçoneria no accepta son els enfrontaments ni les postures dogmàtiques que condueixin a aquests enfrontaments.

Qui pot ser admès com a francmaçó?

Quins son els nostres possibles hereus que continuaran l'art reial donant així continuïtat a la transmissió iniciàtica? La resposta es senzilla: qualsevol persona major d'edat, lliure i de bones costums. Caldria però ampliar-la: aquelles persones joves o no tan joves que s'interessin per algun o alguns dels següents punts:

- Per una sensibilitat en vers a la qualitat de les relacions humanes, atracció per la fraternitat i per el diàleg
- Per el tarannà humanista, per valors humans com tolerància i respecte
- Per el progrés social i les lleis d'una societat harmoniosa a on llibertat i justícia no son antagòniques
- Per una teologia a on fe i raó son compatibles

- Per un genuí interès per ordres iniciàtiques i per les antigues tradicions de saviesa
- Per creure que reflexionar sobre temps i eternitat, manifestació i permanència i la seva relació no es una banalitat

De ben segur que persones amb interessos semblants, ho sàpiguen o no estan en el marc d'una societat iniciàtica.

Te sentit la maçoneria avui?

Vistes així les coses, cal negar allò que els més afirmen per ignorància i el menys per malícia: “La maçoneria avui en dia es un anacronisme o a tot estirà una supervivència innecessària”. Res de tot això: La maçoneria es una esperança, tan pel que fa al ésser humà considerat individualment com des de un punt de vista social, doncs els rituals iniciàtics de la maçoneria conserven una força de sacralització i de justícia que el món modern necessita cada cop més. Això no vol dir que sia l'única via d'esperança per assolir un home i una societat millor, doncs també ni hi ha d'altres que son perfectament vàlides i totes elles son compatibles amb el fet de ser maçó.

En aquest sentit l'apropiació de la divisa maçònica **llibertat igualtat i fraternitat** per part d'altres corrents no es il·lícita, com tampoc no ho es el fet que la maçoneria empri sense que pugui considerar-se un sincretisme, tant les virtuts teologals **fe esperança i caritat** com les cardinals **prudència justícia fortalesa i tempraça** d'arrels judaiques - cristianes.

Un punt que cal remarcar: la maçoneria no es posseïdora de cap Veritat, i ja des de el seu naixement, no té ni ha volgut tenir una determinada doctrina per tal de regular, dirigir, i homogeneïtzar l'actuació dels seus adherents fora de les seves lògies; el seus rituals i símbols solament insinuen un camí personal per la recerca d'aquesta Veritat i a més estimulen al caminant a continuar fent-ho a tot el llarg de la vida, la fe d'un maçó es una actitud mes que una possessió, es més confiança que certesa, així s'entén que sigui compatible amb qualsevulla línia de pensament, filosofia, o religió que persegueixin el bé del home i/o de la societat tant “aquí” en l'àmbit secular, mundà i immanent, com “enllà” en l'àmbit sagrat, diví i transcendent. Aquesta manca de constrenyiment, aquesta llibertat que atorga, lluny de ser una feblesa, ha esdevingut el seu punt més fort, el principal motiu de la seva permanència, i la raó de la seva vigència.

La maçoneria representa la tradició esotèrica d'Occident doncs mitjançant els ritus i la simbologia que utilitza conserva la sabia herència de les antigues civilitzacions que foren bressol de la nostra, i això tal i com hem esmentat, lluny de ser un anacronisme es una autèntica via d'esperança, tant per seguir impulsant el progrés individual i col·lectiu com per a estar a l'aguait i poder redreçar el camí quan aquest, malauradament masses vegades es torça.

I.B. M.M.

